

WORKSHOP pro interní auditory z veřejné správy

PRACOVNÍ SKUPINA B Novinky ze světa účetnictví



Michal Svoboda
17. – 18. dubna 2024
Hradec Králové

Ing. Michal Svoboda, Ph.D.

- *Certifikovaný interní auditor ve veřejné správě – senior*
- *Spoluautor závazné účetní legislativy*
- *Účetní metodik veřejného sektoru*
- *Bývalý dlouholetý odborný asistent na Fakultě financí a účetnictví, VŠE v Praze*

Consulting a vzdělávání:

- *Finanční řízení, plánování a rozhodování ve veřejném sektoru*
- *3E pro interní auditory, veřejné zakázky, kontrolu*
- *Vnitřní předpisy a směrnice v ekonomické oblasti*
- *Ekonomická data a jejich využití*
- *Účetní metodika pro veřejný sektor*
- *Kalkulace nákladů veřejných služeb*

michal@UcetnictviStatu.cz



**K ČEMU JE VŮBEC ÚČETNICTVÍ
VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ?**

**PROČ JE ÚČETNICTVÍ VÝZNAMNÉ
I PRO INTERNÍ AUDITORY
VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ?**



**K ČEMU JE VŮBEC ÚČETNICTVÍ
VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ?**

**PRO ČÍSELNÉ SKLÁDÁNÍ ÚČTŮ
O ŘÁDNÉM NAKLÁDÁNÍ
S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY**

Protože:

” _____ “

PROJEKT NOVÉHO ZÁKONA O ÚČETNICTVÍ TAKÉ PRO VEŘEJNÝ SEKTOR



- Je vysoce účelný a efektivní – 21. století, mezinárodní uživatelé,...
- Vychází z věcného záměru schváleného vládou ČR, gestorem MFČR
- Překonat zastaralost dnešního ZoÚ a vytvořit zcela novou právní normu pro dalších asi 30 let
- Podpořit další digitalizaci účetnictví spíše obecnými podpůrnými pravidly (jak bude vypadat digitalizace za 10 let dnes nikdo neví)
- Mnoho doprovodných změnových zákonů, např. úprava (obou) rozpočtových pravidel

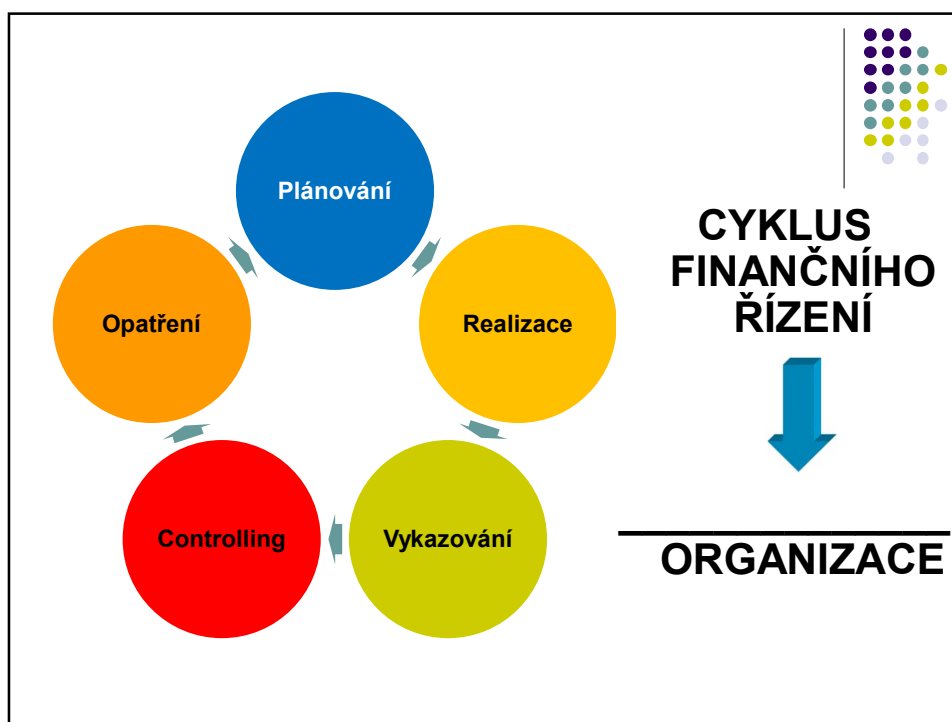
5

AKTUÁLNÍ STAV PROJEKTU NZOÚ



- Vypořádávání připomínek z LRV k samotnému NZoÚ
 - Příprava změnových zákonů
 - Příprava prováděcích vyhlášek
 - Zatím formulována účinnost od 1. 1. 2025
 - Očekávání odborné veřejnosti k účinnosti je od 1. 1. 2026
 - Nelze vyloučit odklad účinnosti některých pravidel až na 1. 1. 2027
- ***A PROČ TEDY JDE O NÁVRH, KTERÝ MŮŽE BÝT PRO INTERNÍ AUDITORY VELMI VÝZNAMNÝ?***

6



ROLE ÚČETNICTVÍ V RÁMCI CYKLU FINANČNÍHO ŘÍZENÍ



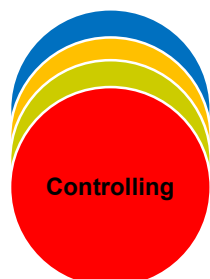
- Plán se stává skutečností, ale i neplánované se stává skutečností
- Realizuje běžně jiný, než kdo plánoval
- Objevují se objednávky, smlouvy, předávací protokoly, mzdové výpisy, platěčky, faktury,...
- Realita je zachycována (průběžně či „jednou za...“) – je třeba
- Zachycování pasivně, ale i aktivně – co z reality vyplývá
- Tvorba ekonomických dat

ROLE ÚČETNICTVÍ V RÁMCI CYKLU FINANČNÍHO ŘÍZENÍ



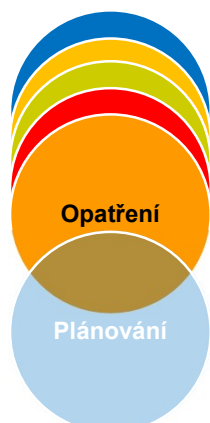
- Rozpočtové výkazy
- Účetní výkazy
- Statistické výkazy
- Nefinanční výkazy a výkonová data
 - počty návštěvníků, klientů, pacientů, žáků, obslužených občanů,...
 - publikační aktivity,
 - personální výkazy,
 - statistiky obyvatel,
 - kvalita infrastruktury,...
- Standardizované či ad hoc
- Překlopení reality do _____ zformátovaných výstupů

ROLE ÚČETNICTVÍ V RÁMCI CYKLU FINANČNÍHO ŘÍZENÍ



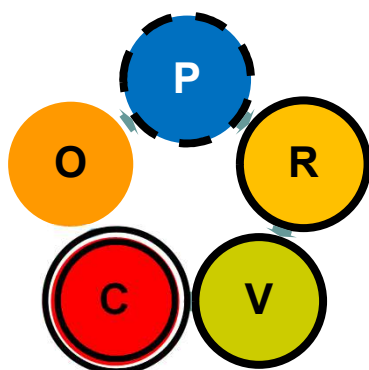
- Více či méně závazné kontrolní aktivity a procedury, např.
 - VSK,
 - interní audit,
 - vypořádání dotačních vztahů,
 - ICT monitoring,...
- Ale také konverze ekonomických dat do ekonomických informací
 - Analýzy, rozborů, tabulky, grafy,...
 - Benchmarky, _____, SWOT,...
 - Návrhy možných opatření a doporučení

ROLE ÚČETNICTVÍ V RÁMCI CYKLU FINANČNÍHO ŘÍZENÍ



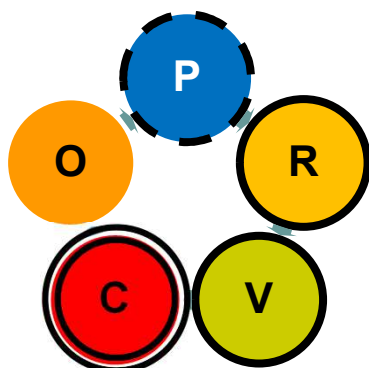
- Výsadní role managementu
- Přijetí opatření na základě
 - Ekonomických informací
 - Navrhovaných možných opatření
 - Doporučovaných opatření
- Politický aspekt a volební program
- Rozhodnutí a instrukce pro další pokračování _____ finančního řízení
- Významný prostor pro IA

PROPOJENÍ IA A ÚČETNICTVÍ V RÁMCI CYKLU FINANČNÍHO ŘÍZENÍ



- V rámci cyklu moderního finančního řízení je dnes největší _____ potenciál účetnictví _____ v oblasti CONTROLLINGU,...
- ... zejména ve výtěžení užitečných informací ze surových _____,...
- ... zejména pro podklady pro plánování, rozhodování a _____

ÚČELNOST TÉTO PREZENTACE:



- 1) Naplnit cíl účetnictví nelze bez průkazných účetních záznamů, za jejichž obsah někdo odpovídá
- 2) Průkazné účetní záznamy musí efektivně obíhat v organizaci, především k účetním
- 3) Pravidla pro zajištění průkaznosti účetních záznamů a jejich oběh by měla být obsahem vnitřních předpisů

ŘÁDNÉ NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY A ÚČETNICTVÍ OVS (1)



- Je a vždy to byla spojená nádoba
- Aktuálně platný zákon o Ú tomu nebrání, ale ani tomu nijak nepomáhá
- Návrh nového zákona o Ú („NZoÚ“) s tím počítá explicitně a hned ve svém úvodu
- Prolíná se téměř ve všech „komponentách“ účetního výkaznictví napříč celým textem NZoÚ:
 - Cíle účetního výkaznictví
 - Prvky účetního výkaznictví
 - _____ princip
 - Vedení účetnictví („úctování“)

15

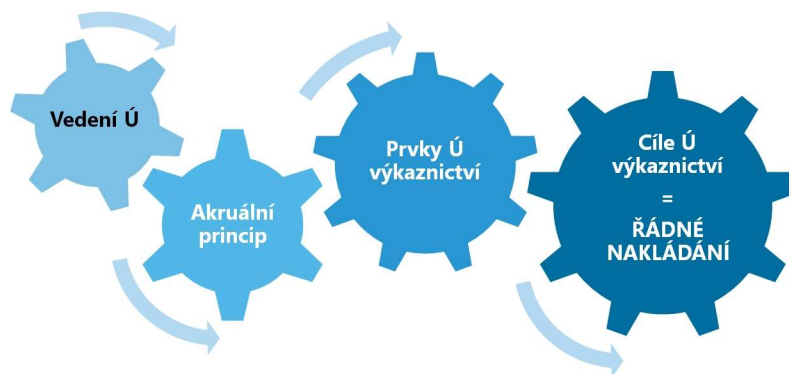
ŘÁDNÉ NAKLÁDÁNÍ S VEŘEJNÝMI PROSTŘEDKY A ÚČETNICTVÍ OVS (2)



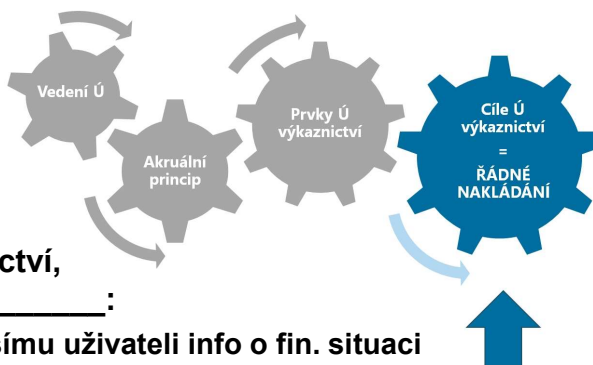
CO?	... číselné skládání účtů...
KÝM?	... managementem ÚJVS...
O ČEM?	... o řádném nakládání s prostředky, které má k dispozici...
KOMU?	... těm, kteří managementu svěřili pravomoc s prostředky nakládat...
PROČ?	... aby se tito mohli rozhodnout, jestli managementu tuto pravomoc svěří i nadále, nebo ho _____

16

KLÍČOVÁ PODMÍNKA PRO ZOBRAZENÍ ŘÁDNÉHO NAKLÁDÁNÍ – POHLED IA (2)

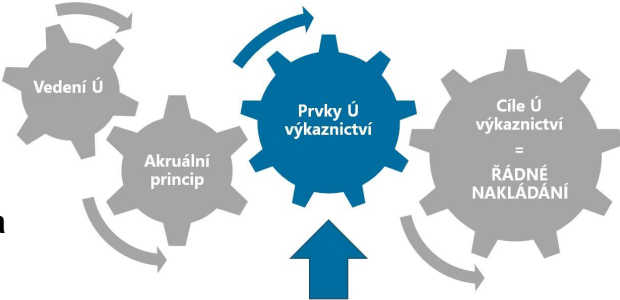


17



- **Definuje se nikoliv primárně cíl účetnictví, ale účetního _____:**
 - poskytnout vnějšímu uživateli info o fin. situaci a fin. výkonnosti, a to aby tento vnější uživatel
 - mohl činit ekonomická rozhodnutí,
 - předvídal peněžní toky, změnu finanční situace a finanční výkonnosti,
 - předvídal důsledky jednání osoby odpovědné za řízení ÚJ a
 - posoudil řádné hospodaření s veřejnými prostředky
- **Bylo připomínkováno, jako málo viditelné**


18



- Finanční situace je představována pomocí prvků:
 - 1) Aktivum
 - 2) Dluh
 - 3) Vlastní kapitál
- Finanční výkonnost je představována změnou finanční situace projevující se změnou vlastního kapitálu skrze _____, tj.:
 - 4) Výnosy
 - 5) Náklady

19

1) AKTIVUM



„Aktivem se rozumí zdroj budoucího ekonomického užítku plynoucího účetní jednotce, který má účetní jednotka v důsledku minulé události pod svou kontrolou. V případě jiné než podnikatelské činnosti se za ekonomický užitek považuje také schopnost přispět k naplňování účelu takové činnosti.“

- Velmi obecné, až teoretické ☹
- Kontrola ≠ _____
- Očekává se bližší zaměření prováděcích předpisů na případy jako pronájmy, pacht, výpůjčky, leasingy, svěřeni, apod.

20

2) DLUH



- **Pozor na rozdíl:**
ZÁVAZEK (právně) vs. DLUH (ekonomicky)
- DLUH lze ekonomicky vymezit (NZoÚ) takto:
„Dluhem se rozumí stávající spolehlivě ocenitelná povinnost subjektu, která vznikla v důsledku minulé události a které se subjekt nemůže jednostranně zprostit, aniž by to mělo přinejmenším stejné ekonomické důsledky jako splnění dané povinnosti, přičemž je přinejmenším pravděpodobné, že vypořádání této povinnosti povede k budoucímu úbytku aktiv subjektu.“
- DLUH typicky vznikne převzetím plnění bez adekvátního
- DLUH je veličina stavová, nikoliv toková – významné při analýzách či interpretaci
- Jediný standardizovaný zdroj informací o dluzích:
ÚČETNICTVÍ

21

2) DLUH

POVINNOST SPOLEHLIVĚ OCENITELNÁ (1)



- **PENĚŽNÍ např.:**
 - Zaplatit dodavateli za dodanou službu
 - Zaplatit bance splátku úvěru
 - Zaplatit zaměstnancům za dodanou práci
- **NEPENĚŽNÍ např.:**
 - Vypořádat přijatou zálohu, včetně dotační zálohy
 - Umožnit _____ (dlouhodobě) předplacené pronajaté prostory

22

2) DLUH POVINNOST SPOLEHLIVĚ OCENITELNÁ (2)



- **Může být významné sledovat DNEŠNÍ hodnotu BUDOUCÍHO odtoku peněz u PENĚŽNÍHO dluhu. Kdy?**
 - Je-li budoucnost významně vzdálená – dlouhodobost
 - Mění-li se významně hodnota peněz v čase – vyšší _____
- **Může se objevovat u dlouhodobých splatností bankovních úvěrů**
- **Diskutujeme-li o dluhu DNES, musíme znát jeho DNEŠNÍ hodnotu**
- **Ne vždy tuto informaci najdeme v účetnictví. ZATÍM.**

23

3) VLASTNÍ KAPITÁL



= aktiva (–) dluhy

- **plně aplikovatelné i pro veřejný sektor**
- **snížení váhy tohoto prvku pro cíle Ú výkaznictví v případě OVS (netřeba detailního vykazování, menší počet položek)**
- **interpretačně může být zajímavé i pro OVS, spíše na konsolidované bázi a při sledování dlouhodobého _____ vývoje stavu VK**

24

4) VÝNOSY



- asi nejkomplicovanější k vymezení a uchopení
- *„změna ve finanční situaci, při které dochází ke zvýšení vlastního kapitálu, kromě*
 - *získávání kapitálu od osob s podílem na zisku a podobných osob, kapitálového vybavení ÚJ, nebo*
 - *účetních případů vyloučených z výsledku hospodaření, nebo*
 - *nerealizovaného zisku vyloučeného z výsledku hospodaření;*
- *výnosem není zvýšení VK v důsledku přírůstku aktiv, ke kterým se pojí _____ určitým způsobem (kde tato povinnost není dluhem).“*
- Snad bude finální definice v NZoÚ lepší ☺

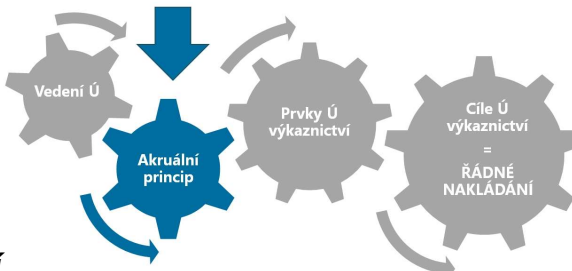
25

5) NÁKLADY

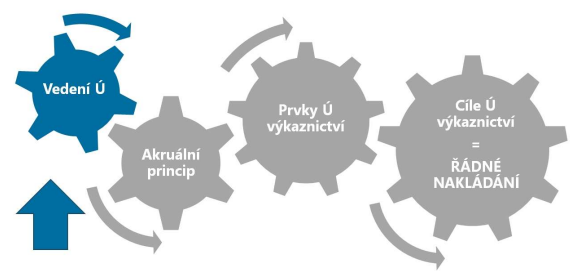


- přesný _____
- Pravděpodobně se neprosadí definice opírající se o tzv. matching princip, tj. ve smyslu: *„vše co bylo v jakékoliv formě vynaloženo pro dosažení konkrétního výnosu...“* i když je dobře použitelná
- Výnos je „zbohatnutí“, náklad je „zchudnutí“, vždy v jakékoliv formě
- Intenzivně připomínáno, dá se čekat vylepšení pro finální verzi NZoÚ

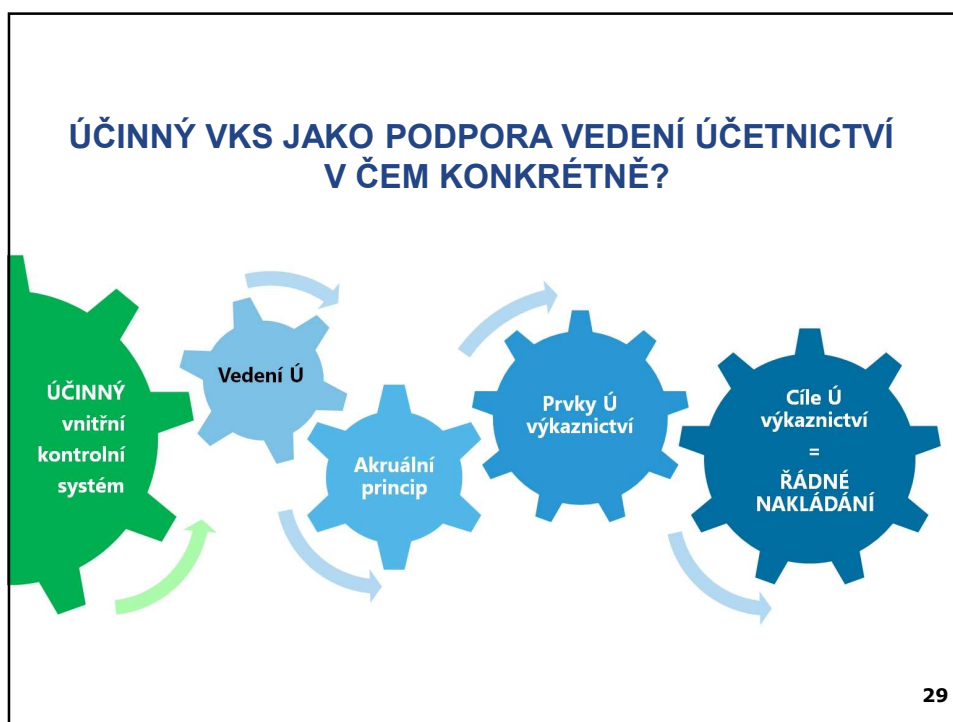
26




- „V Ú závěrce se zobrazuje dopad takového účetního případu na finanční situaci nebo finanční výkonnost, který nastal v účetním období, za které se Ú závěrka sestavuje, bez ohledu na to:
 - kdy nastává tok peněz vyvolaný účetním případem,
 - kdy se účetní jednotka o účetním případě dozvěděla,
 - zda je zobrazený dopad účetního případu konečný,
 - zda lze zobrazený dopad pouze _____.“
- Prvky se v souladu s uvedeným vykáží v Ú závěrce toho Ú období, ve kterém se splní podmínky pro jejich vykázení



- Vedení účetnictví (logicky) není hlavním cílem NZoÚ
- Je to však nutná podmínka pro vznik účetní závěrky, která může spolehlivě zobrazit, jak se s veřejnými prostředky nakládalo
- NZoÚ pro účetní jednotky veřejného sektoru (< OVS) navrhuje povinnost vedení Ú výhradně _____ s účinností (asi) od 2027
- Má-li VKS podpořit vedení Ú, bude to s NZoÚ nezbytně přes digitální rozhraní uvnitř OVS, nebo rovnou digitálně



PODPORA VKS PRO VEDENÍ ÚČETNICTVÍ K ROZPOZNÁVÁNÍ PRVKŮ – AKTIVA



- **AKTIVA** jsou také veřejnými prostředky
- **Řádné nakládání s aktivy = OVS dokáže systematicky a formalizovaně rozpoznávat zejm.:**
 - jestli aktivum už má a od kdy přesně
 - jakou pro ni představuje hodnotu
 - jaké benefity od něj tato ÚJ může získávat
 - jestli v průběhu užívání nevznikly _____ v užívání těchto benefitů

30

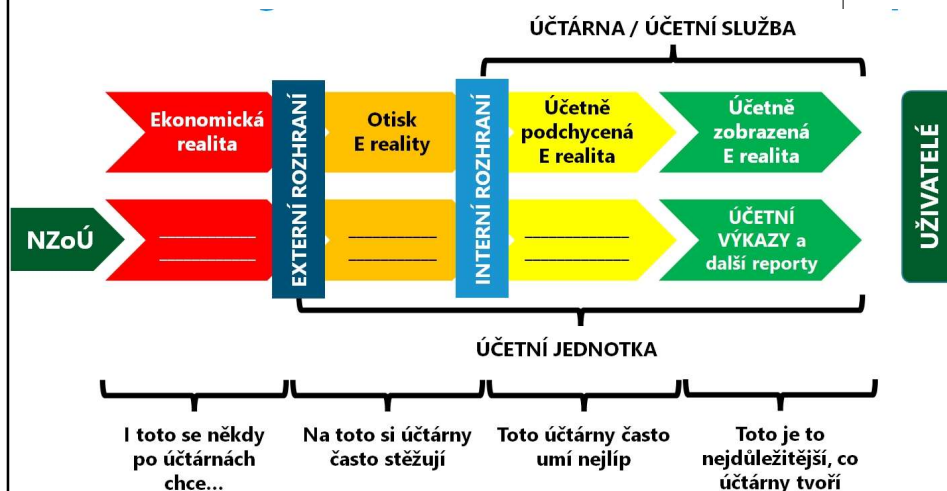
PODPORA VKS PRO VEDENÍ ÚČETNICTVÍ K ROZPOZNÁVÁNÍ PRVKŮ – DLUHY



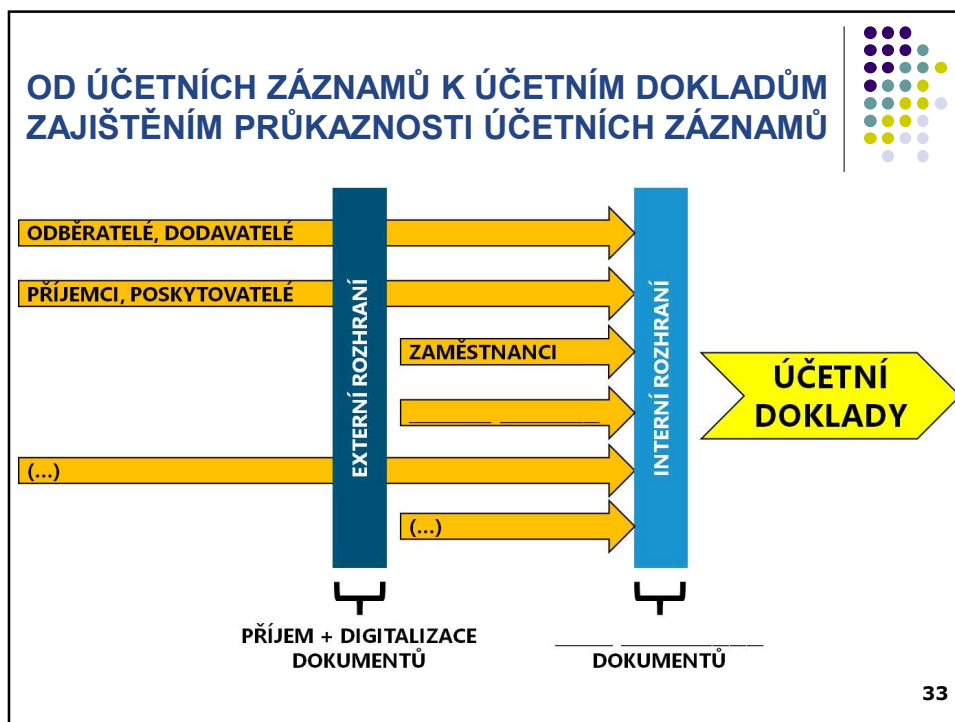
- DLUHY jsou také veřejnými prostředky
- Řádné nakládání s dluhy = OVS dokáže systematicky a formalizovaně rozpoznávat zejm.:
 - jestli dluh už má a od kdy přesně
 - jakou pro ni představuje hodnotu
 - jaké povinnosti a omezení pro tuto ÚJ znamená
 - kdy přesně a jakým úkonem _____

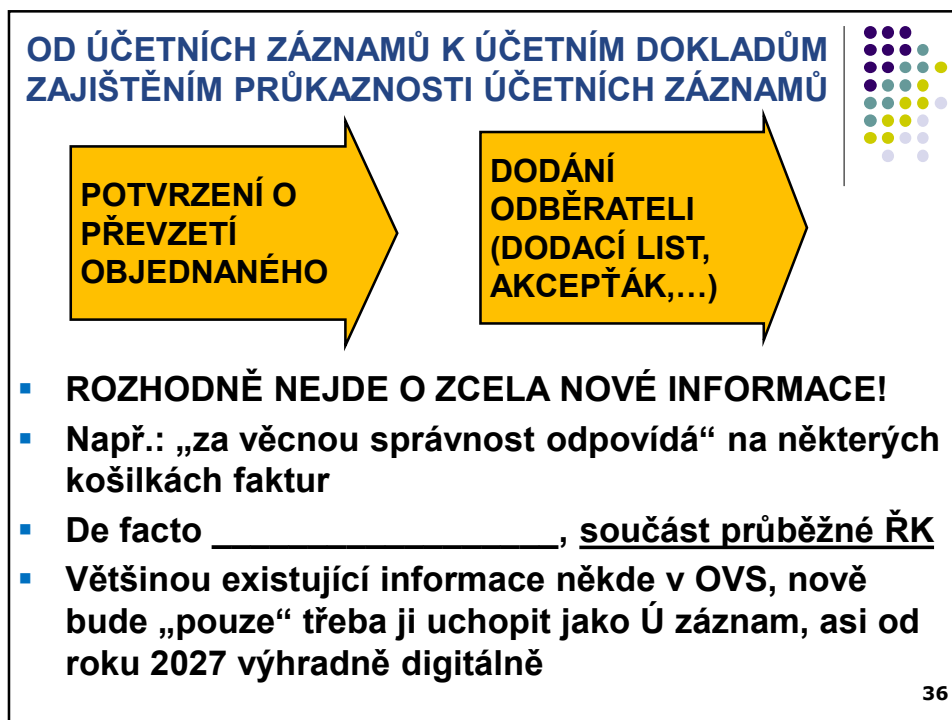
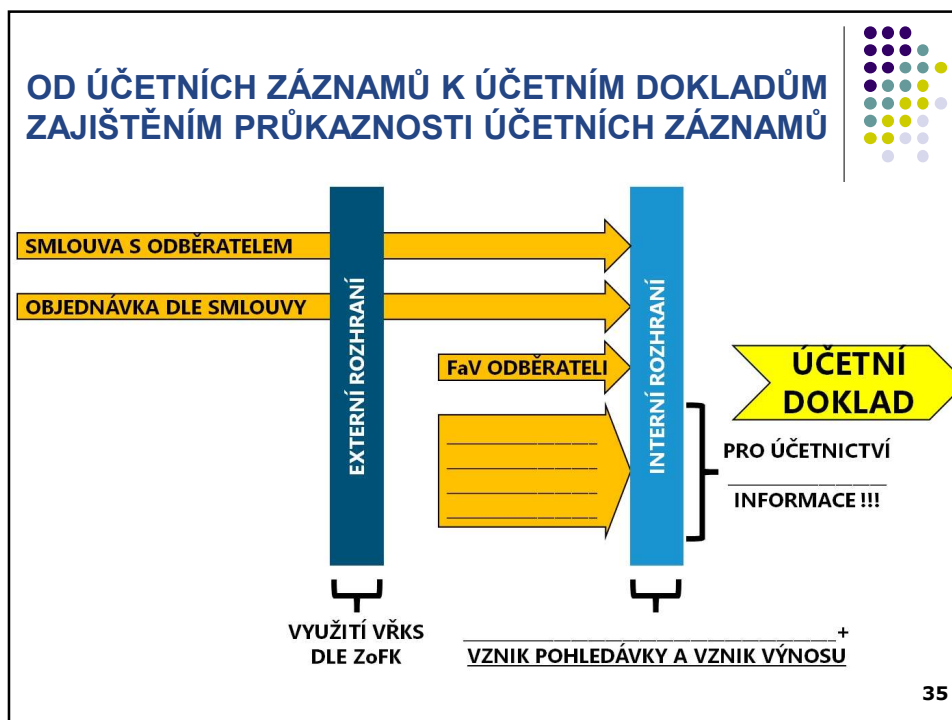
31

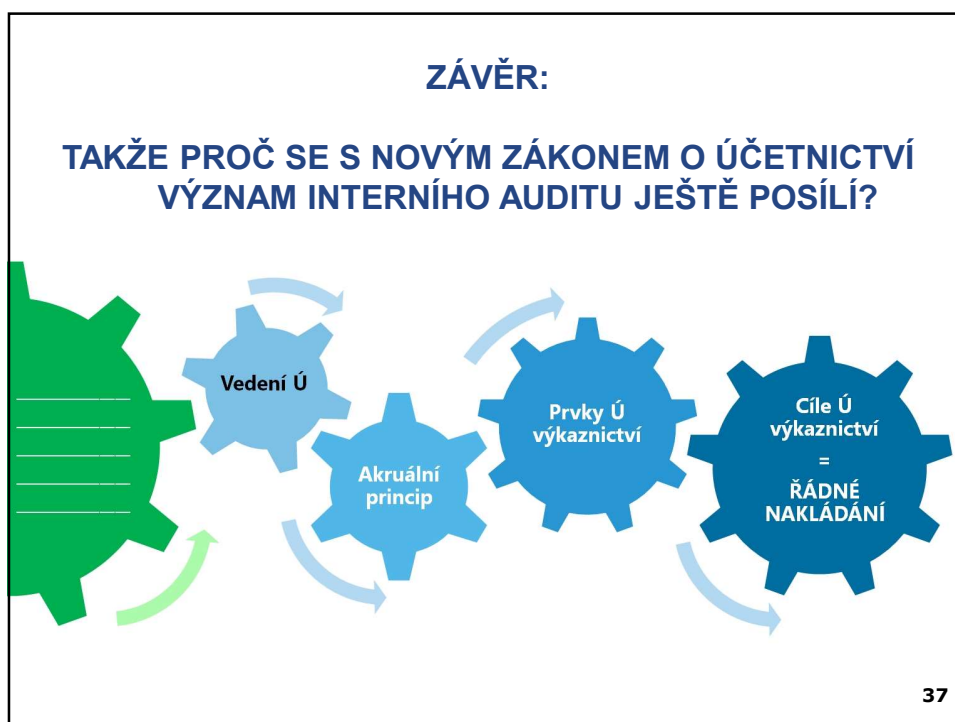
PODPORA VKS PRO VEDENÍ ÚČETNICTVÍ TERMINOLOGICKÉ ASPEKTY



32







DĚKUJI ZA POZORNOST !

michal@UcetnictviStatu.cz

38



DISCLAIMER:

Informace o stavu projektu návrhu nového zákona o účetnictví obsažené v tomto materiálu vycházejí z veřejně dostupných materiálů MFČR a Úřadu vlády a z informací, prohlášení a prezentací veřejně učiněných zástupci MFČR.